

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดสวัสดิภาพสัตว์ไม่มีเจ้าของ Legal Measures about Welfare of Animals without Owners.

กุลทีนี วิรุณพันธ์¹, ธนวัณ พิสิฐจินดา²

¹สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ns.kultinee@hotmail.com

²อาจารย์สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, tanawat.pi@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าในสังคมเรามีสัตว์ไม่มีเจ้าของอยู่มากมาย และแน่นอนว่าเมื่อสัตว์เหล่านั้นไม่มีเจ้าของการที่จะถูกทำร้ายโดยวิธีต่างๆได้โดยง่ายและไม่มีใครเรียกร้องเอาผิดผู้กระทำได้เพราะไม่มีผู้ใดเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในสัตว์เหล่านั้น ทำให้ปัญหาสัตว์ไม่มีเจ้าของถูกทำร้ายหรือฆ่าอย่างทารุณนั้นมีมากขึ้นเรื่อยๆ อีกทั้งการจัดการสวัสดิภาพในสัตว์เหล่านั้นเรียกได้ว่าแทบจะไม่มีการจัดการอะไรเลย อาจเนื่องมาจากปัญหาหลายๆประการเช่น การขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการสวัสดิภาพสัตว์ ปัญหากฎหมายที่ไม่ครอบคลุมหรือปัญหาการขาดแคลนงบประมาณ ซึ่งประเทศไทยมีพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์พ.ศ. 2557ซึ่งได้กำหนดขอบเขตของคำว่า เจ้าของสัตว์ไว้ ว่าเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์ในตัวสัตว์ และหมายความรวมถึงผู้ครอบครองสัตว์ด้วย แน่แน่นอนว่าเมื่อสัตว์ที่มีเจ้าของถูกกระทำการใดๆอันเป็นการทารุณกรรมจนได้รับความเจ็บปวด หรือบาดเจ็บ ผู้เป็นเจ้าของย่อมจะเอาผิดกับผู้กระทำได้

ผลการวิจัยพบว่า แม้ประเทศไทยจะมีพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพสัตว์อยู่แล้ว แต่ในพระราชบัญญัตินี้ไม่ได้บัญญัติครอบคลุมไปถึงสัตว์จรจัดที่ไม่มีใครเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในสัตว์นั้น อีกทั้งการจัดการสวัสดิภาพสัตว์ในสัตว์ไม่มีเจ้าของนั้นก็ยังไม่มีประสิทธิภาพนัก จึงควรมีการกำหนดข้อกำหนดให้ครอบคลุมถึงสัตว์จรจัดเหล่านั้นอย่างชัดเจน รวมถึงควรมีการจัดการสวัสดิภาพสัตว์เหล่านั้นให้มีประสิทธิภาพมากกว่านี้ เพื่อลดจำนวนสัตว์ไม่มีเจ้าของและป้องกันไม่ให้สัตว์เหล่านั้นถูกทำร้ายจนบาดเจ็บหรือถึงแก่ความตาย และกรณีที่สัตว์ตายระหว่างขนส่งถึงแม้ว่าจะมีตัวบทกำหนดหลักเกณฑ์ไว้อยู่แล้ว แต่ในการพิจารณาเอาผิดก็ยังคงต้องอาศัยดุลพินิจวินิจฉัยประกอบข้อกำหนดเป็นกรณีๆไป

คำสำคัญ : สัตว์ไม่มีเจ้าของ / การทารุณกรรมสัตว์ / การป้องกัน

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2

วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Abstract

At present, there are a lot of animals in our society without owners. Of course, when these animals have no owners, they will be attacked in different ways, and no one can claim against the offender to have done so, because no one owns them. The problem of animals without the owner to be attacked or killed has consistently increased. And the welfare of those animals is almost nothing. because of many problems. such as lack of knowledge and understanding in animal welfare administration, incomprehensive legal problems, and lack of budget.. Thailand has the Cruelty Prevention and Welfare of Animals Act B.E. 2557, which the word “animal owner” means the person who has ownership of the animal and includes a person who has the animal in possession. Absolutely, when the animal with owner is cruelly attacked causing illness or injury, the owner can accuse the offender.

The research found that Thailand already has the Cruelty Prevention and Welfare of Animals Act, but this Act does not cover homeless animals without owners. In addition, the welfare of animals without owners is not effective. As such, there should be a clear definition of the law to cover such homeless animals. The welfare should be managed more effectively in order to. reduce the number of animals without owners and to prevent them from being harmed or injured. Also, In case that the animals die during transportation, even if the law is already in place, the consideration of offence is still necessary to rely on the discretion and legal issues on case-by-case basis.

Keywords : animals without owners / animal cruelty / prevention

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทนำ

เนื่องจกานานาอารยประเทศมีการออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองสัตว์เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้สัตว์ได้รับการรับรองและคุ้มครองแตกต่างจากทรัพย์สินทั่วไป(อินวรัตน์ โรจนวรรณ,2551: 97-98)ปัจจุบันหลายประเทศต่างยอมรับว่าสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความรู้สึกและควรที่จะได้รับความคุ้มครองทั้งทางร่างกายและจิตใจ แต่บ่อยครั้งที่เราจะทราบข่าวเกี่ยวกับการทำร้ายสัตว์ทั้งที่อ้างว่าเป็นการป้องกันตัวหรือแม้แต่เป็นการรังแกสัตว์เพื่อความสนุกสนาน ซึ่งหลายๆ คนอาจลืมนึกไปว่าสัตว์เองก็เป็นสิ่งมีชีวิต มีจิตใจและมีความรู้สึกไม่แตกต่างจากมนุษย์ เมื่อมนุษย์ขาดความเอื้ออาทรทำให้เกิดปัญหาการทำร้ายสัตว์อย่างทารุณโหดร้าย จนเกิดเหตุการณ์ที่ทำให้คนในสังคมรู้สึกสะเทือนใจอยู่เสมอ และตามสถานที่ต่างๆ ทั่วประเทศไทยสามารถพบเห็นสุนัขและแมวจรจัดได้ทั่วไป และมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในทุกๆปี อันเนื่องมาจากหลายสาเหตุ อาทิ สุนัขและแมวจรจัดที่ไม่ได้ถูกทำหมันจึงขยายพันธุ์มากขึ้นเรื่อยๆ หรือสุนัขและแมวที่ถูกเจ้าของนำมาปล่อยทิ้งไว้ เป็นต้น และมีสภาพปัญหาที่สำคัญที่มักจะพบเห็นสื่อรายงานข่าวเรื่องที่สุนัขและแมวเหล่านั้นถูกทำร้าย ฆ่า หรือถูกกระทำโดยทารุณโดยวิธีต่างๆ ตลอดจนข่าวการนำเนื้อสุนัขมาปรุงเป็นอาหาร เกิดขบวนการค้าสัตว์ป่าและการค้าสุนัขข้ามชาติ ข่าวเหล่านี้ได้ถูกตีพิมพ์เผยแพร่ ไปทั่วโลกจนทำให้ประเทศไทยถูกมองจากนานาอารยประเทศ โดยกล่าวหาว่าประเทศไทยมีการละเมิดสิทธิสัตว์ หรือทารุณกรรมสัตว์ ทำให้นานาอารยประเทศเหล่านั้นเคยใช้เป็นข้ออ้าง ในการกีดกันทางการค้ามาแล้ว(สุพรรณิการ์ กิ่งทอง,2558:29)สำหรับสวัสดิภาพสัตว์ (Animal Welfare) มีสหภาพยุโรป (EU) เป็นผู้ริเริ่ม โดยมีหลักการเพื่อใช้ในการคุ้มครองสัตว์ที่นำมาบริโภค ใช้งาน และวิจัย ให้ได้รับการดูแลเอาใจใส่ให้สุขสบายทั้งร่างกายและจิตใจทำให้สังคมโลกเล็งเห็นถึงความสำคัญของการดูแลเอาใจใส่สัตว์(กรุงเทพฯธุรกิจ,2560:1)พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ที่ถูกประกาศใช้ ได้กำหนดข้อบังคับและกำหนดโทษจากการฝ่าฝืนข้อบังคับในการทารุณกรรมสัตว์ไว้อย่างชัดเจนเป็นการวางมาตรฐานเพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการสวัสดิภาพสัตว์ ให้สัตว์ได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ไม่ถูกเบียดเบียนและเช่นฆ่าอย่างไร้คุณธรรมตั้งเช่นก่อนซึ่งหลักการจัดการสวัสดิภาพสัตว์นี้เป็นหลักเกณฑ์ที่เป็นที่ยอมรับเพื่อให้ระบบนิเวศเกิดความสมดุล และสัตว์ไม่ถูกเช่นฆ่า รังแก อย่งไร้คุณธรรมและจิตสำนึก และได้รับการดูแลไม่ให้ถูกกระทำการทารุณทั้งจากเจ้าของและจากบุคคลอื่น

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความหมาย แนวคิด และพัฒนาการเกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์
3. เพื่อศึกษาหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยนี้ครอบคลุมแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ของประเทศไทย

2. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

ข้อมูลในคดีเกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์จากคำพิพากษาของศาล เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคดีทารุณกรรมสัตว์

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

3. ขอบเขตด้านวิธีวิจัย

การวิเคราะห์เนื้อหาทางเอกสาร

ทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของคำว่าสัตว์ทางกฎหมาย

พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ.2557 มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้ กำหนดให้ “สัตว์” หมายความว่า สัตว์ที่โดยปกติเลี้ยงไว้เพื่อเป็นสัตว์บ้าน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้งาน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นพาหนะ สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นเพื่อน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นอาหาร สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้ในการแสดง หรือสัตว์เลี้ยงเพื่อใช้ในการอื่นใดทั้งนี้ ไม่ว่าจะมีเจ้าของหรือไม่ก็ตาม และให้หมายความรวมถึงสัตว์ที่อาศัยอยู่ในธรรมชาติตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด(ราชกิจจานุเบกษาเล่ม 131 ตอนที่ 87 ก,2557:4)

ความหมายของคำว่าสัตว์ตามหลักสัตววิทยา

“สัตว์” ตามหลักสัตววิทยา หมายถึง สมาชิกของอาณาจักรสัตว์หรือกลุ่มของสิ่งมีชีวิต ที่แตกต่างจากสิ่งมีชีวิตชั้นพืชและเห็ดรา เนื่องจากไม่สามารถผลิตคลอโรฟิลล์ได้เองมีความต้องการสารอินทรีย์เป็นอาหารไม่มีผนังเซลล์ มีการเจริญเติบโตอย่างจำกัด มีความสามารถในการเคลื่อนไหว และมีอารมณ์ความรู้สึกหลายประการ(สิทธิชัย คลังมณี,2558:12-13)

ความหมายของการทารุณกรรมสัตว์ตามกฎหมาย

สำหรับ “การทารุณกรรมสัตว์” หมายความว่า การทารุณสัตว์เป็นการทำอันตรายต่อร่างกายของสัตว์ รวมถึงการฆ่าอย่างทารุณโดยการทำร้าย ร่างกายสัตว์ คือการทำให้สัตว์เจ็บปวดอย่างโหดร้าย เช่น เขี่ยนตีหรือทรมานด้วยวิธีการ อันโหดร้าย ส่วนการฆ่าสัตว์โดยให้ได้รับการทุกข์เวทนาอันไม่จำเป็น คือการฆ่าสัตว์โดยวิธีการที่ทำให้สัตว์นั้นเจ็บปวดทรมานโดยไม่มีความจำเป็น(บุญเพราะ แสงเทียน ,2543:155-156)

ส่วนความหมายของ “การทารุณสัตว์” ในทางกฎหมาย หมายถึงการกระทำที่เป็นเหตุให้สัตว์ได้รับอันตรายทั้งทางร่างกายหรือจิตใจรวมถึงมีแนวทางการกระทำที่เรียกว่า “การทารุณสัตว์” (ศุทธิณี อยู่สวัสดิ์ ,2558:10) เพียงแต่ในการตีความการทารุณสัตว์ในทางปฏิบัตินั้นจำเป็นต้องพิจารณาเป็นรายกรณีไป เนื่องจากสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่ไม่อาจสื่อสารได้ว่ามีความเจ็บป่วย บาดเจ็บหรือได้รับความกระทบกระเทือนทางจิตใจมากเพียงใด สัตว์แต่ละประเภทหรือชนิดย่อมมีความแตกต่างกันทั้งทาง กายภาพและความรู้สึกทางจิตใจ เช่นสัตว์ใหญ่ย่อมมีความทนทานต่อการทุบตีมากกว่าสัตว์เล็ก หรือสุนัขจะมีอารมณ์ความรู้สึกผูกพันกับมนุษย์มากกว่าแมวซึ่งเป็นสัตว์ที่รักอิสระทำให้ในการพิจารณาแตกต่างกัน เป็นต้น

ความหมายของคำว่าป้องกันตามกฎหมาย

สำหรับวิธีการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ในพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์พ.ศ. 2557อาจไม่ได้กล่าวไว้ โดยเฉพาะ แต่ได้มีการกำหนดเพียงกว้างๆ ไว้ในมาตรา 20 กล่าวคือ “ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอันเป็นการทารุณกรรม สัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร” (ราชกิจจานุเบกษาเล่ม 131 ตอนที่ 87 ก,2557:4)เช่นการเขี่ยนตี การกระทำให้สัตว์เจ็บปวด พิการ หรือตาย การกักขังไว้ในที่คับแคบ การทอดทิ้งสัตว์เพื่อให้พ้นภาวะ การจงใจทำให้สัตว์ทุกข์ทรมาน โดยการงดให้น้ำ อาหาร หรือขาดจากการพักผ่อน การฝึกสัตว์อย่างทรมานเพื่อใช้ในการแสดง หรือการใช้สัตว์ประกอบกิจกรรม เป็นต้น(อริยพร โพธิ์ใส ,2558 : 182) ตามความหมายในมาตรา 20 นี้ทำให้ทราบว่าในกรณีที่มีเหตุอันสมควรก็สามารถที่จะทำทารุณกรรมสัตว์

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ได้ แต่ทั้งนี้ต้องมีเหตุผลอันสมควรซึ่งเหตุผลที่ว่านั้นปรากฏอยู่ในมาตรา 21 ที่กำหนดว่า “การกระทำดังต่อไปนี้ไม่ถือว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์ตามมาตรา 20” อันถือเป็นข้อยกเว้นของมาตรา 20 (มันัญญา ภูแก้ว, 2557:6)

การป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ตามหลักสวัสดิภาพสัตว์

สิทธิสัตว์ (Animal Rights) หมายถึง สิทธิของสัตว์ซึ่งไม่ใช่มนุษย์ที่จะมีชีวิตอยู่อย่าง อิสระปราศจากการหาประโยชน์ของมนุษย์ หรือถูกมนุษย์ทารุณหรือกักขัง เป็นมุมมองของนักปรัชญาที่ว่าสัตว์มีสิทธิเหมือนหรือคล้ายกับมนุษย์ (แคทลียา ธนพงศ์พิพัฒน์, 2555:197)

ส่วนคำว่า “สวัสดิภาพของสัตว์” เป็นคำที่ไม่ได้พบเห็นและได้ยินบ่อยนัก เพราะไม่ถูกหยิบยกขึ้นมาใช้มากนักโดยเฉพาะในประเทศไทย และไม่สามารถแสดงความหมายได้อย่างชัดเจนในตัวของคำศัพท์นั่นเอง เนื่องจากขอบเขตของการแปลความหมายของคำศัพท์คำนี้ ขึ้นอยู่กับบริบทของเนื้อหาในเรื่องนั้นๆว่าจะถูกหยิบยกมาอธิบายในแง่มุมใด ซึ่งขอให้ความหมายกว้างๆ (ศุภมาส ชินวินิจกุล, 2557:1) ของ “สวัสดิภาพของสัตว์” คือการที่สัตว์ได้รับการเลี้ยงและดูแลให้สัตว์มีความเป็นอยู่ในสภาวะที่เหมาะสม มีสุขอนามัยที่ดี มีที่อยู่สะดวกสบาย ได้รับอาหารและน้ำอย่างเพียงพอ หรืออธิบายง่าย ๆ คือ “ความสุภาพ สบายใจของสัตว์” โดยยึดหลักอิสรภาพ 5 ประการ ของสัตว์ (5 Freedoms) ในการเลี้ยงและปฏิบัติต่อสัตว์ คือต้องปราศจากความหิวกระหายและการให้อาหารที่ไม่ถูกต้องปราศจากความไม่สะดวกสบายอันเนื่องมาจากสภาวะแวดล้อมปราศจากความเจ็บปวดการบาดเจ็บและโรคภัยปราศจากความกลัวและความทุกข์และ มีอิสระในการแสดงพฤติกรรมตามปกติของสัตว์ (มหาวิทยาลัยมหิดล ศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ, 2557:4)

กฎหมายที่เกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์

ประเทศไทยมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์ปรากฏเป็นครั้งแรกในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 (พ.ศ. 2451) ตรงกับปี ค.ศ. 1908 พบว่า ในภาค 2 ว่าด้วยลักษณะความผิดในส่วนที่ 10 ว่าด้วยความผิดฐานลหุโทษอยู่ในมาตรา 335 (16) และ (17) สำหรับกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ได้ใช้บังคับเรื่อยมาจนถึงปี พ.ศ. 2499 เมื่อมีการ ประกาศใช้บังคับประมวลกฎหมายอาญาแทนกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 เดิมได้ถูกยกเลิกไป แต่บทบัญญัติเกี่ยวกับการห้ามการทารุณและการใช้งานสัตว์เกินสมควรนั้นยังคงมีปรากฏ อยู่ในประมวลกฎหมายอาญา มิได้ถูกตัดออกไปแต่อย่างใดโดยถูกบัญญัติไว้ในมาตรา 381 และมาตรา 382 ภาคความผิดลหุโทษ (ไพโรจน์ อารักษ์ษา, 2545:43)

พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 แบ่งออกเป็น 8 หมวด จำนวน 36 มาตรา สาระสำคัญของพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่ นิยามคำศัพท์ตามมาตรา 3 ส่วนและสำหรับเนื้อหาของพระราชบัญญัตินี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

1. การป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ โดยมีกำหนดไว้อย่างกว้างในหมวด 5 มาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 กล่าวคือ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอันเป็นการทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร ซึ่งหากพิจารณาตามตัวบทในมาตรานี้จะเห็นว่า ห้ามมิให้กระทำโดยไม่มีเหตุอันสมควร ดังนั้น หากมีเหตุอันสมควรก็สามารถกระทำได้นั่นเอง (สมเจต รุ่งคุณ, 2558:1) ซึ่งเหตุอันสมควรซึ่งเป็นข้อยกเว้นของมาตรา 20 นั้นถูกบัญญัติไว้ใน มาตรา 21 คือ การกระทำดังต่อไปนี้ไม่ถือว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์ตามมาตรา 20 เช่นการฆ่าสัตว์เพื่อใช้เป็นอาหาร การฆ่าสัตว์เพื่อควบคุมโรคระบาด การฆ่าสัตว์ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อป้องกันอันตรายแก่ชีวิตหรือร่างกายของมนุษย์หรือสัตว์อื่น เป็นต้นหากผู้ใดฝ่าฝืนกระทำการอันเป็นการทารุณกรรมสัตว์โดยไม่เข้า ข้อยกเว้นข้างต้น ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และนอกจากนี้หากสัตว์ที่ถูกทำร้ายนั้นเป็น

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

สัตว์ที่มีเจ้าของผู้กระทำอาจต้องรับผิดชอบทำให้เสียทรัพย์สินอันเป็นความผิดอาญา และอาจต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามกฎหมายว่าด้วยละเมิดอีกทางหนึ่งด้วยเช่นกัน

2. การจัดการสวัสดิภาพสัตว์ พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 นี้ได้กำหนดวิธีการจัดการสวัสดิภาพสัตว์ไว้ในมาตรา 22 ให้เจ้าของสัตว์ต้องดำเนินการจัดสวัสดิภาพให้แก่สัตว์ของตนให้เหมาะสมตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศ กำหนด ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวยังไม่มีกำหนดอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตามเจ้าของสัตว์ก็ยังคงมีหน้าที่จัดสวัสดิภาพให้กับสัตว์ของตนให้มีความเหมาะสมโดยคำนึงถึงประเภท ชนิด ลักษณะ สภาพ และอายุของ สัตว์เป็นสำคัญด้วย

นอกจากนั้นพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ในมาตรา 23 ยังได้ห้ามมิให้เจ้าของสัตว์ปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใดๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร แต่ไม่รวมถึงการโอนกรรมสิทธิ์หรือ สิทธิครอบครองให้แก่ผู้ซึ่งประสงค์จะนำสัตว์ไปดูแลแทน ดังนั้นหากบุคคลใดที่นำสุนัขไปปล่อยในสถานที่ต่างๆ โดยไม่มีเหตุผลอันสมควรย่อมมีความผิด รวมถึงกรณีตามมาตรา 24 การขนส่งสัตว์ การนำสัตว์ไปใช้งาน หรือการนำสัตว์ไปใช้ในการแสดง เจ้าของสัตว์หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องก็ต้องจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้เหมาะสมเช่นกัน แต่หากเจ้าของสัตว์ คนใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ เจ้าของสัตว์ผู้นั้นจะมีความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 นี้ ซึ่งบัญญัติบทลงโทษไว้ในหมวด 8 กล่าวคือ ปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท และหากการไม่ดูแลหรือไม่จัดสวัสดิภาพของสัตว์ดังกล่าวเป็นผลให้สัตว์นั้นไปทำร้ายหรือสร้างความเสียหายให้กับผู้อื่น เจ้าของสัตว์ยังต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามกฎหมายว่าด้วยละเมิดอีกทางหนึ่งด้วย (มนันญา ภูแก้ว, 2557:7)

วิธีการดำเนินวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยมีขั้นตอน ดังนี้

การวิจัยเอกสาร

การวิจัยในส่วนนี้ เพื่อตอบจุดประสงค์การวิจัยเกี่ยวกับ “มาตรการคุ้มครองการกระทำการทารุณกรรมสัตว์ที่ไม่มีเจ้าของ” และ “วิเคราะห์ปัญหาที่ว่าสัตว์ที่ถูกเพาะพันธุ์เพื่อจำหน่าย หากสัตว์ตายระหว่างขนส่งจะเป็นการทารุณกรรมสัตว์หรือไม่” โดยมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ข้อมูลที่เป็นเอกสารเชิงวิชาการ ได้แก่

1.1 บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์

1.2 ตำราและหนังสือคำอธิบายกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์รวมถึงการจัดสวัสดิภาพสัตว์

1.3 งานวิจัยและบทความที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะแบ่งข้อมูลออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่

1.1 ส่วนที่เป็นบทบัญญัติของกฎหมาย

1.2 ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากตำราและหนังสือ

1.3 ส่วนที่เป็นงานวิจัยและบทความ

2. ผู้วิจัยจะดำเนินการดังต่อไปนี้

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

2.1 วิเคราะห์ ตีความและให้ความหมายข้อมูลในรูปของการอธิบายโดยการอ่านและจับประเด็น จัดกลุ่มข้อมูล

2.2 เชื่อมโยงแนวคิด ขยายความเชื่อมโยงหาความหมาย หาข้อสรุป

สถานที่เก็บข้อมูล

ตำรา หนังสือ บทความ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทบัญญัติกฎหมายของไทย ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต (สารสนเทศ)

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่าในการคุ้มครองสัตว์ตามหลักสวัสดิภาพสัตว์ในไทยนั้นยังคงไม่ได้ผลมากนัก อันเนื่องมาจากเหตุผลหลายประการ ทั้งปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์ ปัญหาการจัดการสวัสดิภาพสัตว์ ปัญหาเกี่ยวกับการให้ความร่วมมือของประชาชน ปัญหาการขาดแคลนงบประมาณ และปัญหาสัตว์เลี้ยงถูกทอดทิ้งและปัญหาหลักในการคุ้มครองสัตว์ไม่มีเจ้าของนั้นคือกฎหมายที่มีอยู่นั้นยังไม่ครอบคลุมไปถึงสัตว์จรจัด ทั้งในเรื่องการคุ้มครองป้องกัน และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ทำให้ปัญหาการทารุณกรรมสัตว์ในสัตว์ไม่มีเจ้าของนั้นยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่องแม้ว่าพระราชบัญญัติการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 จะถูกนำออกมาบังคับใช้แล้วก็ตาม

สรุปและอภิปรายผล

เนื่องจากปัญหาการทารุณกรรมสัตว์ในประเทศไทยเป็นปัญหาที่ยังพบเห็นบ่อยครั้งจากทางสื่อสังคม ซึ่งแม้ประเทศไทยมีกฎหมายเกี่ยวกับสัตว์อยู่มากมายหลายฉบับ ทั้งในส่วนของกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติอีกหลายฉบับ แต่ยังคงไม่สามารถกำจัดปัญหาการทารุณกรรมสัตว์นี้ออกไปจากสังคมได้ซึ่งอาจสืบเนื่องมาจากปัญหาหลายประการทั้งในเรื่องการบังคับใช้ที่ยังไม่เข้มงวดมากนัก และหลักสวัสดิภาพสัตว์ซึ่งไม่ได้ถูกนำออกมาใช้ให้เห็นได้อย่างชัดเจนแต่อย่างใด จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับปัญหาการทารุณกรรมสัตว์จึงสรุปได้ดังนี้

มาตรการในทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสัตว์ที่ไม่มีเจ้าของ

ในพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพสัตว์นั้น ได้กำหนดขอบเขตของคำว่า “เจ้าของสัตว์” ไว้ว่าเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์ในตัวสัตว์ และหมายความรวมถึงผู้ครอบครองสัตว์ด้วย เมื่อสัตว์ที่มีเจ้าของถูกกระทำการใดๆอันเป็นการทารุณกรรมจนได้รับความเจ็บปวด หรือบาดเจ็บ ผู้เป็นเจ้าของย่อมจะเอาผิดกับผู้กระทำได้ จะเห็นว่าสัตว์ที่มีเจ้าของนั้นถูกคุ้มครองโดยเจ้าของของสัตว์ตัวนั้นอยู่แล้ว แต่หากเป็นสัตว์จรจัดที่ไม่มีเจ้าของการเรียกร้องความเป็นธรรมทางกฎหมายจะทำได้อย่างไรจะเห็นว่าพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ของไทยนั้นขาดมุมมองที่จะป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ที่ไม่มีเจ้าของ ซึ่งไม่ใช่ว่ากฎหมายฉบับนี้ไม่ดี เพียงแต่ยังกำหนดไม่ครอบคลุมถึงสัตว์ที่ไม่มีเจ้าของ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า ปัญหาการทารุณกรรมสัตว์ในไทยนั้น ส่วนใหญ่เกิดขึ้นกับสัตว์ที่ไม่มีเจ้าของ และในพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพสัตว์พ.ศ.2557 กำหนดตัวบทไว้ยังมีบางส่วนที่ไม่ครอบคลุมถึงสัตว์ที่ไม่มีเจ้าของ อีกทั้งในส่วนของ การจัดสวัสดิภาพสัตว์ในสัตว์ไม่มีเจ้าของ ยังคงไม่มีประสิทธิภาพที่เห็นได้อย่างชัดเจน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าในการจัดสวัสดิภาพสัตว์ไม่มีเจ้าของนั้นถ้ามีการกระทำที่เป็นรูปแบบมีข้อกฎหมายกำหนดชัดเจนใช้บังคับอย่างจริงจังตั้งนั้นในการกำหนดมาตรการในการแก้ไขนั้น ควรกำหนดเป็นตัวบท

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2

วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

กฎหมายที่จะใช้ในการคุ้มครองสัตว์ที่ไม่มีเจ้าของให้สอดคล้องกับการจัดสวัสดิภาพสัตว์อย่างชัดเจนในด้านการตีความตามตัวบทและการปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบังคับใช้

สัตว์ตายระหว่างการขนส่งถือว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์หรือไม่

การขนส่งสัตว์เลี้ยงอาจทำได้ในหลายวิธีทั้งทางบก ทางอากาศ หรือแม้กระทั่งทางเรือ ซึ่งการขนส่งดังกล่าวนี้ต้องคำนึงถึงสวัสดิภาพของสัตว์ให้มาก ทีบ ห่อ หรือกรงที่ใช้ในการใส่สุนัขระหว่างขนส่งต้องไม่สร้างความอึดอัดให้สัตว์จนสัตว์ปราศจากอิสระในการที่จะแสดงพฤติกรรมและทำให้สัตว์อึดอัดจนเกินไป และที่สำคัญคือสัตว์ต้องได้รับน้ำอาหาร และอากาศที่ดี ตลอดการขนส่งและผู้รับจ้างขนส่งนั้นต้องคำนึงถึงสภาพตามประเภทและพันธุ์ของสัตว์เลี้ยงนั้นๆด้วย พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ.2557 กำหนดสวัสดิภาพการขนส่งของสัตว์ไว้ในหมวด 6 มาตรา 24 กำหนดว่า การขนส่งสัตว์ เจ้าของสัตว์ หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้เหมาะสม โดยให้คำนึงถึงประเภท ชนิด ลักษณะ สภาพ และอายุของสัตว์ เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่สัตว์ตายระหว่างการขนส่งนั้น ผู้วิจัย เห็นว่าจะเข้ากรณีการทารุณกรรมสัตว์หรือไม่นั้น อาจต้องพิจารณาเป็นกรณีไป อาทิ หากเป็นการขนส่งสุนัขต้องดูว่าสุนัขพันธุ์นั้นมีลักษณะเช่นไร เช่นถ้าเป็นพันธุ์ไซบีเรียน ซึ่งมีขนหนาและขี้ร้อน ผู้ขนส่งควรที่จะทราบอยู่ก่อนแล้วถึงชนิด ลักษณะ และสภาพของสัตว์ และไม่ควรให้สัตว์อยู่ในอากาศที่ร้อนเป็นเวลานานเพราะอาจทำให้สุนัขพันธุ์ดังกล่าวตายลงได้ และเมื่อเกิดเหตุดังกล่าวขึ้นและสัตว์ตายผู้ขนส่งจะเข้าข่ายการกระทำความผิดเป็นการทารุณกรรมสัตว์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทางด้านสังคม

ปัญหาการทารุณกรรมสัตว์นั้นเป็นปัญหาที่คนในสังคมเห็นกันบ่อยครั้ง โดยเฉพาะกับสัตว์ที่ไม่มีเจ้าของ และอาจจะเห็นจนชินตาไปแล้ว ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ควรจะชินตากับมันเนื่องจากเมื่อมนุษย์เรายอมรับว่าสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตมีความรู้สึก มนุษย์เราก็ควรที่จะตระหนักได้เช่นกันว่าเมื่อสัตว์มีความรู้สึกเขาย่อมเจ็บปวดเป็นเหมือนอย่างมนุษย์เช่นกัน การแก้ไขปัญหาการทารุณกรรมสัตว์ในสัตว์ที่ไม่มีเจ้าของนั้นอาจจะแก้ไขได้จากการเริ่มจากจุดเล็กๆที่เจ้าของสัตว์เมื่อคุณอยากเลี้ยงสัตว์สักตัวควรจะต้องดูแลมันให้ดี ไม่ใช่รักเฉพาะตอนอยากเลี้ยงและพอไม่อยากเลี้ยงก็นำมันไปปล่อยทิ้งการกระทำนั้นเป็นการเพิ่มจำนวนสัตว์ที่ไม่มีเจ้าของให้มีจำนวนมากขึ้น จากปัญหาเล็กๆที่เรามองข้ามนี้จะกลายเป็นปัญหาเรื้อรัง เมื่อกฎหมายยังครอบคลุมไม่ไปถึงสัตว์จรจัดเหล่านั้นมนุษย์ก็ควรมีจิตสำนึกในตัวเอง การที่กฎหมายเกี่ยวกับสัตว์ฉบับนี้ยังถูกบังคับใช้อย่างไม่มีประสิทธิภาพมากนัก อาจเนื่องมาจากคนในสังคมยังไม่เห็นถึงความสำคัญในเรื่องสิทธิสัตว์ ผู้วิจัยเห็นว่าเมื่อต้องการที่จะคุ้มครองสัตว์แล้วก็ควรจะทำให้ถึงที่สุด ทำให้สังคมเล็งเห็นถึงสิทธิสัตว์ให้มากขึ้น เช่นการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและอีกหนึ่งข้อเสนอแนะคือพระราชบัญญัติฉบับนี้ควรบัญญัติให้ตัวบทกฎหมายครอบคลุมและสอดคล้องกับหลักสวัสดิภาพสัตว์ ในส่วนของสัตว์ที่ไม่มีเจ้าของด้วย และอีกสิ่งที่จะต้องทำคือการสร้างความรู้เกี่ยวกับหลักสวัสดิภาพสัตว์ให้คนส่วนใหญ่ได้รับรู้และทำความเข้าใจกับหลักการนี้ เพราะอาจจะเป็นอีกหนทางในการแก้ไขปัญหาการทารุณกรรมสัตว์ได้

เนื่องจากการแก้ไขปัญหาการทารุณกรรมสัตว์ คงอาศัยแต่เพียงตัวบทกฎหมายแต่เพียงอย่างเดียวไม่ได้ เพราะหากมีเพียงกฎหมาย แต่ไม่มีคนปฏิบัติตามก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ สิ่งหนึ่งที่สำคัญไม่แพ้ตัวบทกฎหมายก็คือมนุษย์เพราะเมื่อมนุษย์เรามีจิตสำนึกในการที่จะรักเพื่อนร่วมโลก มีความเมตตาต่อสิ่งมีชีวิต

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

อื่น จะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้มนุษย์ไม่คิดระรานซึ่งเพื่อนร่วมโลก และอีกสิ่งที่สำคัญคือการเร่งให้ความรู้กับคนในสังคมเพื่อให้มีความรู้ไปในทิศทางเดียวกันเป็นอีกหนึ่งหนทางที่จะใช้แก้ปัญหาได้

ข้อเสนอแนะทางวิชาการ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสารซึ่งอ้างอิงจากพระราชบัญญัติป้องกันกาทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 เป็นหลัก ซึ่งในพระราชบัญญัตินี้กำหนดขอบเขตไว้อย่างกว้างๆ ซึ่งยังครอบคลุมไปไม่ถึงส่วนของสัตว์ไม่มีเจ้าของมากนัก ดังนั้นเพื่อให้กฎหมายครอบคลุมถึงสัตว์ทุกตัวควรที่จะกำหนดถึงถึงสัตว์ที่ไม่มีผู้ใดเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ด้วย เพื่อให้การคุ้มครองสัตว์เป็นไปอย่างทั่วถึงและครอบคลุมยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

หนังสือ

บุญเพราะ แสงเทียน(2543).กฎหมายอายุ 3 (ภาคความผิดและภาคโทษ) แนวประยุกต์.พิมพ์ครั้งที่ 10.กรุงเทพฯ: บริษัทวิทยุพัฒนา จำกัด.

หยุด แสงอุทัย(2548).คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127.พิมพ์ครั้งที่ 6.กรุงเทพฯ: วิทยุชน.

อริยพร โพธิ์ใส(2558).จุดนิติมาตรการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์.พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ:กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ไพโรจน์ อาจารย์ษา (2545). เปิดกรกฎหมายเก่า. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.

วิทยานิพนธ์

ประพิมพ์พรรณ เงินทิพย์ (2554).มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสัตว์ตามหลักสวัสดิภาพสัตว์. นิติศาสตร์มหาบัณฑิต สาขากฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2554.

ฉันทรัตน์ โจนวรรณ(2551).มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์.คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สิทธิชัย คลังมณี(2558).ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพ สัตว์ พ.ศ.2557.การศึกษาอิสระหลักสูตรนิติศาสตร์มหาบัณฑิต.คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สุพรรณิการ์ กิ่งทอง(2558). มาตรการป้องกันและปราบปรามการทารุณกรรมสัตว์ กรณีศึกษาการค้าสุนัขข้ามชาติ.หลักสูตรนิติศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา

สุภัทรา เจริญวุฒิ(2558).มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัด สวัสดิภาพสัตว์. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ศุภมาส ชินวินิจกุล(2557).การคุ้มครองสวัสดิภาพของสัตว์.คณะนิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

แคทลียา ธนพงศ์พิพัฒน์(2555).การคุ้มครองสัตว์เพื่อการศึกษา และการทดลองในประเทศไทย. มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

บทความ

กรุงเทพธุรกิจ(2560).บทความพิเศษ “Animal Welfare เลี้ยงสัตว์ตามหลักการสากล” สืบค้นเมื่อ 20/07/2561 จาก <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/641881>

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มนันญา ภูแก้ว(2557).พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557.สืบค้น
เมื่อ04/05/61.จาก

https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=1518

มหาวิทยาลัยมหิดลศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ(2557).สวัสดิภาพสัตว์(Animal Welfare).สืบค้นเมื่อ
20/07/2561 จาก <http://www.nlac.mahidol.ac.th/acth/index.php/veterinarian/animal-welfare>

สมาคมป้องกันการทารุณกรรมสัตว์แห่งประเทศไทย(2555).พันธกิจสำคัญของสมาคมป้องกันการทารุณ
กรรมสัตว์แห่งประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ28/7/2561. จาก

<http://www.thaispca.org/popup/thai.sPCA.doc>

สมเจต รู้คุณ(2558).ใหม่ถอดด้าม!กับกฎหมายคุ้มครองสัตว์.สืบค้นเมื่อ 28/07/2561จาก

http://rookodmai.blogspot.com/2015/01/blog-post_23.html

เอกสารอื่นๆ

พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557

ประมวลกฎหมายอาญา